

Hantering, förvaring och transport av värmedesinfekterade och sterila produkter i ordinärt och särskilt boende

Regional rekommendation för kommunal vård och omsorg. Framtagen av arbetsgrupp inom Vårdhygiens nationella kommunala nätverk.

Förändringar sedan föregående version

Ersätter ”Värmedesinfekterade och sterila produkter som används vid sårbehandling” publicerad 2024-03-15. Den riktar sig till fler användningsområden än såromläggning och beskriver inte längre begreppet ren rutin specifikt.

Sammanfattning

Dokumentet syftar till att vara ett stöd till medarbetare inom regional och kommunal hälso- och sjukvård i ordinärt och särskilt boende. Dokumentet är ett komplement till flera avsnitt i Vårdhandboken, exempelvis “ren och steril rutin utanför operationsenheter”, samt “medicintekniska produkter mikrobiell renhet”.

Innehållsförteckning

Bakgrund	2
Utförande.....	2
Aseptisk hantering	2
Förutsättningar för att säkerställa värmedesinfekterad produkt	3
Förvaring.....	3
Rengöring och desinfektion av instrument, skåp, hyllor och lådor	4
Transport av produkter.....	5
Hantering av använda produkter och utrustning.....	5
Hantering av produkter som värmedesinfekterats	6

Relaterad information och kunskapsöversikt	6
Arbetsgrupp, nationell.....	7

Bakgrund

Engångs- och flergångsprodukter

Engångsprodukter finns i nivåerna steril och icke- steril produkt. Sterila produkter är produkter som genomgått en validerad steriliseringsprocess och har en oskadad förpackning som säkerställer att sterilitet bevaras. Icke-sterila produkter är produkter som uppfyller kraven i MDR, kapitel II, punkt 11, dvs. är tillverkad, konstruerad och utformad på ett sådant sätt att risken för att vårdtagare och användarna infekteras har eliminerats eller minskats så långt det är möjligt.

Produkter märkta med nedanstående symbol innebär: "Medicinteknisk produkt för engångsbruk eller användning på en patient vid ett tillfälle eller en åtgärd".

Denna typ av produkt ska inte återanvändas oavsett rengöringsprocess.

Flergångsprodukter finns som sterila produkter, desinfekterade produkter och rengjorda produkter. I detta dokument benämns produkter som är rengjorda och desinfekterade i en kontrollerad process i diskdesinfektor som värmedesinfekterade. Grundprincipen är att produkter som kommer i beröring med slemhinna och/eller skadad hud, exempelvis instrument som används vid sårbehandling, ska vara minst desinfekterade.

Utförande

Aseptisk hantering

Aseptisk hantering innebär att värmedesinfekterade flergångsprodukter samt sterila engångsprodukter ska förvaras och hanteras så att renhetsnivån bibehålls fram till användning. Hantera därför alltid engångs- och flergångsprodukter med nydesinfekterade händer.

Förutsättningar för att säkerställa värmedesinfekterad produkt

- Personal ska ha kunskap om principerna för olika renhetsnivåer.
- Tillgång till diskdesinfektor i anslutning till verksamheten, så att använda produkter kan omhändertas snarast på ett korrekt sätt.
  - Diskdesinfektorn bör vara utrustad med torkmodul för att förhindra rostangrepp.
  - Eventuellt kan diskdesinfektorn behöva utrustas med en insats för ihåligt/rörformat gods.
  - Diskdesinfektor ska uppfylla kraven på kontroller, validering och service enligt standard. Ansvaret för detta ska vara tydligt definierat.
  - I de fall diskdesinfektor saknas, kontakta Vårdhygien för rådgivning. Sterila engångsprodukter är ett fullgott alternativ till värmedesinfekterade flergångsprodukter.
- Aseptisk hantering och genomtänkt logistik med dokumenterat arbetsflöde så att diskprocess (desinfektion), förvaring, hantering och transport genomförs på ett säkert sätt.
- Tillgång till adekvat förvaring och förrådshantering. Produkterna ska hanteras av så få som möjligt med desinfekterade händer.

Förvaring

Förvaring i verksamhetens lokaler

Värmedesinfekterade produkter (instrument, skålar etcetera) och sterila engångsprodukter ska förvaras torrt, rent och dammfritt, samt skyddas från solljus och stora temperaturväxlingar. Förvaring kan ske i ett separat förrådsrum på hyllor alternativt i stängda förrådsskåp. Produkter ska förvaras avskilt från produkter med annan renhetsnivå. Undvik stora lager. I direkt anslutning till förvaringen ska det finnas en vägghängd hållare med handdesinfektion.

- Sterila engångsprodukter, till exempel kompresser, förband, instrument förvaras i sin avdelningsförpackning.
- Värmedesinfekterade produkter förvaras i stängt utrymme, exempelvis en låda med lock. Förvaringslådan och dess lock ska vara slät, lätt att rengöra och tåla värmedesinfektion.

För att underlätta arbetet kan en mindre mängd produkter förvaras under en kortare tid i ett närförråd, exempelvis låda, väska eller skåp. Förvara produkter så att de behåller sin renhetsnivå fram till användning.

Förvaring i den enskildes vådrum/bostad

Vid behov av förvaring i den enskildes rum/bostad kan det ske i stängt skåp /låda eller avtorkningsbar låda med lock.

Produkter förvaras i möjligaste mån i sin avdelnings- eller produktförpackning. Lagra bara den mängd produkter som beräknas gå åt inom en vecka.

Engångsprodukter som varit hos den enskilde ska kasseras och får inte återföras till förråd eller användas till någon annan.

Vem som är ansvarig för förrådshantering ska vara tydligt dokumenterat i verksamheten.

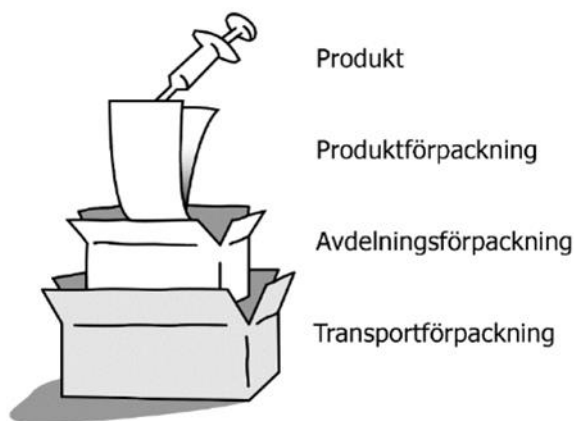
Rengöring och desinfektion av instrument, skåp, hyllor och lådor

Skålar, instrument samt dess förvaringslåda med lock ska rengöras och desinfekteras för att garantera renhetsnivån.

- Rengör och desinfektera i diskdesinfektor en gång/vecka oavsett om godset använts eller inte. Detta säkerställs till exempel genom en signeringslista.
- Om lådan inte blir synligt ren eller är trasig ska den bytas ut mot ny.

Stängda skåp, lådor och hyllor **där förpackade produkter förvaras** ska rengöras och desinfekteras. Använd alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid).

- Rengör och desinfektera en gång/vecka, eller oftare där produktförpackade produkter förvaras
- Rengör och desinfektera en gång/månad, eller oftare där avdelningsförpackade produkter förvaras
- Om lådan inte blir synligt ren eller är trasig ska den bytas ut mot ny.

Transport av produkter

Transport av värmedesinfekterade produkter ska ske skyddat så att det inte förorenas och/eller skadas. Vid transport utomhus sker detta lämpligen i en låda med lock. Denna placeras därefter i en väska eller dylikt (motsvarande transportförpackning). Värmedesinfektion av lådan ska alltid ske innan nya produkter placeras i lådan.

Transport av sterila engångsprodukter, exempelvis förbandsmaterial, ska ske så att produkterna inte förorenas och/eller skadas. Produkterna transporteras i första hand i sin avdelningsförpackning. Om detta inte är möjligt placeras produktförpackningen i en skyddande förpackning (motsvarande avdelningsförpackning) exempelvis i en ren förslutningsbar plastpåse. Produkter som ska transporteras utomhus placeras därefter i en väska eller dylikt (motsvarande transportförpackning).

Transportväskor som används bör vara förslutnings- och avtorkningsbara samt tåla ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid) alternativt vara tvättbara i 60°C.

- Väskan ska rengöras en gång/månad och vid behov.

Hantering av använda produkter och utrustning

- Kassera använt material. Överblivna engångsprodukter får aldrig återföras till förråd.
- Desinfektera använda flergångsinstrument och skålar i diskdesinfektor. Smutsiga produkter transporteras väl avskilt från annat material.
- Har en patientbunden sax/pincett använts till rena arbetsmoment, exempelvis att klippa av en tubgas, plocka fram nya kompresser ska de efter varje tillfälle

mekaniskt desinfekteras med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid). Om saxen eller pincetten använts och varit i kontakt med ett sår eller annat biologiskt material eller ska användas till annan patient, ska de alltid desinfekteras i en diskdesinfektor.

- Rengör och desinfektera arbetsytor såsom bricka, lock, vagn med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid) efter utförd insats.

Hantering av produkter som värmedesinfekterats

Efter process i diskdesinfektor ska produkter hanteras så att renhetsnivån bibehålls. Gör så här:

- Rengör och desinfektera avställningsytan med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid).
- Öppna luckan till diskdesinfektorn, desinfektera därefter händerna.
- Kontrollera diskresultatet. Är produkterna inte rena, trots korrekt placering och att daglig kontroll och underhåll utförts – kontakta tekniker för felsökning.
- Lägg produkter på en nydesinfekterad yta, alternativt direkt i avsedd förvaringslåda. Saknas torkmodul torkas produkten med engångsduk med lågt fibersläpp.
- Rengjorda och desinfekterade produkter flyttas utan dröjsmål, till avsedd plats för förvaring för att undvika förorening. Hantera produkterna med nydesinfekterade händer.

Relaterad information och kunskapsöversikt

[Desinfektion](#). Vårdhandboken

[Desinfektionsapparat](#). Vårdhandboken Regional rutin

[Grundläggande vårdhygieniska rutiner](#). Regional rutin

[Medicintekniska produkter och mikrobiell renhet](#). Vårdhandboken

[Ren och steril rutin utanför operationsenheter](#). Vårdhandboken

[SIS-TR 46:2014. Processer för rengöring, desinfektion och sterilisering- Validering och rutinkontroll inom svensk vård och omsorg](#). Svenska institutet för standarder (SIS)

[SIS-TK 57:2020. Handbok för grundläggande rekommendationer för lagerhållning, hantering och transport av sterila medicintekniska produkter inom](#)

[hälso- och sjukvård, tandvård och djursjukvård](#). Svenska institutet för standarder (SIS)

[Vägledning för desinfektion i vården](#). Nationell arbetsgrupp (NAG) Vårdhygien

[Arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning – säker användning. 15 kap \(AFS 2023:11\)](#). Stockholm: Arbetsmiljöverket

[Risker i arbetsmiljön, Avdelning VI: Smitta \(AFS 2023:10\)](#). Stockholm: Arbetsmiljöverket

Arbetsgrupp, nationell

Margareta Nilsson, Hygiensjuksköterska, Vårdhygien Region Norrbotten

Pernilla Johansson, Hygiensjuksköterska, Vårdhygien Region Jönköping

Peter Johansson, Hygiensjuksköterska, Vårdhygien Halmstad

Therese Mård, Hygiensjuksköterska, Vårdhygien Skaraborg

Åse Larsson, Hygiensjuksköterska, Vårdhygien Region

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Roseli Sandbreck, (rosma9),
Hygiensjuksköterska

Granskad av: Ingemar Qvarfordt, (ingqv),
Universitetssjukhusöverläkare

Godkänd av: Ingemar Qvarfordt, (ingqv),
Universitetssjukhusöverläkare

Dokument-ID: SSN11800-2140136717-580

Version: 2.0

Giltig från: 2025-11-13

Giltig till: 2027-11-13